

1.1. Предмет истраживања

Предмет истраживања магистарског рада је правни систем Трезора као кључног финансијског инструмента: у планирању, извршењу, завршном рачуну буџета и контроли извршења буџета.

Трезорско пословање успоставља законске стандарде, који се односе на финансијско управљање, контролу и стандарде интерне ревизије.

Правно гледано, буџетске потрошачке јединице не могу трошити средства без одобрења Трезора.

Практично, Трезор, своју одговорност, делегира на потрошачке јединице, а његово одобрење је неопходно само када су у питању велики пројекти, специфичне и ургентне трансакције.

Остварити финансијску контролу, са основним и правним задатком да се унаприједи финансијско управљање државним средствима, на начин, да се обезбиједи неопходна финансијска средства за финансирање јавних потреба је сложен и одговоран задатак.

Иако се о овој теми данас доста говори, у економској и правној литератури је мало тога написано.

Тема је занимљива, нова и жива, о њој се може стално говорити и расправљати, на начин, да свака расправа донесе позитивне резултате.

Расправа о овој теми је законски документована и добар је разлог да привуче пажњу научних и практичних стручњака из ове области.

У раду је понуђена грађа која потврђује ставове о питањима која се у раду презентују.

Обрађена су четири система трезорског пословања:

- Трезор институција Босне и Херцеговине,
- Трезор у Републици Српској,
- Трезор у Федерацији Босне и Херцеговине, и
- Трезор Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Унутар широко постављеног оквира финансијског управљања, функција Трезора, има за циљ централизацију новчаних средства унутар Јединственог рачуна Трезора, да би се смањили трошкови и повећала ефикасност убирања јавних прихода и њихово намјенско алиментирање. Зато је та функција и постављена у Министарству финансија.

Међународне финансијске институције, дале су велики значај овом дијелу буџетског пословања, јер представља један од основних услова за улазак у Европску унију.

Посебно је Међународни монетарни фонд ставио главни акценат на ову врсту активности.

Отпочињање економских реформи је процес свих земаља транзиције који тражи гро финансијских средстава.

Економске реформе су захтијевале спровођење посебних реформи у области јавних финансија.

Без јаке фискалне дисциплине, немогуће је постићи дјелотворне циљеве.

Произвољне расподјеле средстава и неефикасне операције су неодрживе, без адекватних институција које доприносе ефикасности и рационалности ванбуџетских средстава (Трезор, буџет и фондови).

Пословање Трезора се темељи на принципу постојања Јединственог рачуна Трезора, инструмента, који осигурава дневно управљање

ликвидношћу буџета, инструмента који пружа подлогу за ефикасно финансијско планирање.

Преко Јединственог рачуна се обављају све финансијске трансакције буџета.

Успостављањем система Главне књиге Трезора, осигурава се евиденција свих трансакција и пословних догађаја, расхода и других плаћања, те стања имовине и извора власништва што су у вези са буџетом насталим током фискалне године, у складу са финансијским планом и класификацијама.

Главна књига је конципирана тако да одговори захтјевима информисања јавности и свих надлежних органа у фазама извршења буџета, у циљу доношења исправних финансијских одлука.

У поступку припреме и аналитичког разматрања трезорског пословања обрадила сам појам "трезора" који је познат у литератури и пракси посљедњих десет година.

У костуру рада посебан акценат сам дала на карактеристике трезорског пословања, успостављање његове основне функције, надлежности и управљања.

Композицијски, рад чине четири тематске цјелине:

- ❖ *Институционални оквир буџета,*
- ❖ *Рад Трезора и управљање новчаним средствима,*
- ❖ *Интерна контрола буџетских корисника,*
- ❖ *Ревизија и процјена финансијског резултата .*

Тематске цјелине сам обрадила кроз шест дијелова који су међусобно повезани и налазе се у међусобним односима.

Институти: буџет, Трезор, контрола и ревизија, које обрађују тематске цјелине, налазе се у међусобним односима.

Функционисање једних захтијева функционисање других.

Анализом, као "сложеном цјелином" омогућено је да се предмет истражује и као цјелина, или да се истражује само један његов дио.

Предмет истраживања обухвата потпуну и парцијалну анализу.

Кроз потпуну анализу, обухваћени су сви фактори, који утичу на Трезор и његове особине.

Трезор, као предмет потпуне анализе је дио друштвене, односно политичке стварности. Тешко га је у потпуности анализирати. Из тих разлога истраживање је утврђено кроз одређене критеријуме који допуштају да се предмет схвати као цјелина.

Питање одређивања и схватања цјелине се своди на све друштвене чињенице, на укупну друштвену реалност трезорског пословања као предмета истраживања.

Парцијалном анализом је обухваћен сваки дио, аспект, својство одређеног дијела рада. Дијелови, се могу посматрати и потпуно самостално јер и тако чине засебне цјелине.

У раду је примијењен метод спецификације. Једна цјелина се раздваја на дијелове како би се спознали ти дијелови, а потом сазнала и цјелина помоћу дијелова.

Из општих законских ставова (премиса, судова), изведени су нови и појединачни ставови и закључци, који могу послужити бољем разумијевању и схватању.